
FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA SVEUČILIŠTA U MOSTARU: DVADESET GODINA POSTOJANJA

Dragan Babić, Ivan Vasilj

Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru,

88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

Rad je primljen 22.08.2020.. Rad je recenziran 14.09.2020. Rad je prihvaćen 19.10.2020.

„Zdravlje nije sve,
ali bez zdravlja, sve je ništa.”

Artur Šopenhauer

UVOD

U Mostaru i Hercegovini početak i razvoj visokog školstva i školskih institucija datira s kraja 19. stoljeća. Korijeni visokog školstva u Mostaru vezuju se za utemeljenje Franjevačke bogoslovije koja je počela djelovati 1895. godine. Godine 1950. u Mostaru je počela raditi Viša pedagoška škola, a potom slijede Viša tehnička škola i Viša poljoprivredna škola te odjeli Pravnog i Ekonomskog fakulteta. Od 1977. do 1992. godine i više škole i fakulteti djeluju u okviru Univerziteta Džemal Bijedić, a od 1992. godine do danas okviru Sveučilišta u Mostaru. U sklopu Sveučilišta u Mostaru danas je deset fakulteta i likovna akademija u čiju nastavu je uključeno ove školske godine oko 12000 studenata i oko 1000 nastavnika (1).

U poslijeratnoj Hercegovini zdravstvene službe su bile značajno devastirane i postojala je velika potreba za oporavak i napredak medicine i zdravstva (2). Godine 1997. u Mostaru je osnovan Medicinski fakultet, a 2000. godine Visoka zdravstvena škola koja je počela u listopadu 2000.g. kao studij za medicinske sestre. Narednih godina su otvarani odsjeci fizioterapije, radiološke tehnologije, sanitarnog inženjerstva i primaljstva. Od 2005. g. studenti na svim studijima upisuju se na preddiplomske sveučilišne studije po novom nastavnom planu i programu koji je prilagođen Bolonjskom procesu. Visoka zdravstvena škola 2008. godine prerasta u Fakultet zdravstvenih studija (FZS). Nova zgrada Fakulteta zdravstvenih studija sa suvremenim prostorom i opremom na Bijelom brijegu koja, uz Medicinski fakultet i Sveučilišnu kliničku bolnicu, čini suvremeni biomedicinski centar u Mostaru završena je 2009.g. (3). Od 2017.g. uz već postojeći preddiplomski i diplomski (magistarski) studij na FZS pokrenut je i doktorski poslijediplomski studij.

U procesu kontinuirane borbe za bolje zdravlje, prevenciju i liječenje, uloga visokoobrazovanog zdravstvenog radnika postaje sve važnija i on sigurno postaje nezamjenjiva karika u tom procesu. Zahvaljujući Fakultetu zdravstvenih studija razina zaštite zdravlja i borba protiv različitih bolesti u Mostaru i Hercegovini je značajno podignuta. Cilj našeg fakulteta je kontinuirana kvalitetna edukacija zdravstvenih radnika u praksi, a koji će uz kvalite-

tan praktični i znanstveni rad postupno preuzimati i našu nastavu (4-6).

STALNI RAST FAKULTETA ZDRAVSTVENIH STUDIJA

U sklopu Sveučilišta u Mostaru proteklih dvadeset godina Fakultet zdravstvenih studija je pokazivao stalni rast i napredak (7). Zahvaljući ponajviše vrlo sposobnim i vrijednim dekanima prof. dr. sc. Ljubi Šimiću, prof. dr. sc. Mladenu Mimici i prof. dr. sc. Ivanu Vasilju kao i prodekanima, svima vrijednim i dobro organiziranim uposlenicima na fakultetu, svim nastavnicima i asistentima rad na našem fakultetu je svih ovih godina bio dobro organiziran, studentima koristan te su oni iz godine u godinu pokazivali sve veći interes za studiranje na našem fakultetu. Fakultet Zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru po mnogim procjenama spada u red najboljih u Bosni i Hercegovini i u regiji.

Fakultet se cijelo vrijeme, sukladno svojoj strategiji, bavio i znanstveno-istraživačkim radom, te su naši nastavnici i studenti do sada sudjelovali u više znanstvenih međunarodnih istraživačkih projekata. Proteklih godina organizirano je više različitih simpozija koje su organizirali nastavnici i studenti sa svih pet smjerova našeg fakulteta. Važno je istaknuti da su naši nastavnici, asistenti i studenti na svim tim simpozijima imali važnu aktivnu ulogu koja je nerijetko bila i vodeća jer su vrlo uspješno prezentirali svoje znanstvene i stručne radove. Također su proteklih godina imali aktivno sudjelovanje na regionalnim, europskim i svjetskim kongresima te publicirali brojne radove u visoko indeksiranim časopisima (6).

Znanošću se trebaju baviti svi studenti, a napose studenti biomedicinskih i sestrinskih ili zdravstvenih fakulteta. Ovo prije svega zbog činjenice da je nužno već na preddiplomskom studiju upoznati, usvojiti i poštovati znanstveni način mišljenja. A kada se završi fakultet zdravstvenih studija, ta potreba je naprosto prirodna. I nije privilegija samo ambicioznih i onih koji žele "sutra" biti nastavnici na fakultetu koji su završili, nego obveza svih, pa i onih koji žele biti "samo uspješni praktičari i profesionalci". U želji za što većim opsegom znanja i mogućnosti pružanja što kvalitetnije zdravstvene zaštite, a u

cilju edukacije studenata i nastavnog osoblja, znanost na FZS je neupitna potreba i obveza (8). Iznimno važno imati i vlastite ideje istraživati, povezivati se s realnim sektorom baš onako kako to čini FZS Sveučilišta u Mostaru u suradnji sa Sveučilišnom kliničkom bolnicom Mostar te imati u tome vodeću ulogu. Oni znanstvenici koji pronadu srednjih put između ta dva pristupa bit će u prednosti u raznim vrstama vrjednovanja. I zaista život znanstvenika u 21. stoljeću u mnogome se promijenio u odnosu na znanstvenike 20. stoljeća (9).

DOKTORSKI STUDIJ

Od 2017.g. uz već postojeći preddiplomski i diplomski (magistarski) studij na FZS pokrenut je i doktorski poslijediplomski studij. Treći ciklus, poslijediplomski doktorski stupanj namijenjen je zdravstvenim djelatnicima koji namjeravaju ostvariti akademsku karijeru u zdravstvenim studijima. Traje tri godine i ima 180 ECTS-bodova. Uključuje proučavanje napredne zdravstvene prakse temeljene na dokazima, uz stjecanje sposobnosti neovisnog istraživanja koje potiče apstraktno mišljenje i kritičku analizu, te uz razumijevanje i prilagodbu znanstvenih spoznaja. Najvažniji cilj studijskog programa dokorskog studija jest osposobljavanje studenata za znanstveno i kliničko istraživanje, priprema za sudjelovanje u radu fakulteta, kao i za karijeru nastavnika na sveučilištu uz mogućnost oblikovanja suvremenih inovativnih koncepata i pristupa namijenjenih poboljšavanju kvaliteta života pojedinaca, organizacija i društva. Doktorska diploma iz područja zdravstvenih znanosti nužna je za akademsku karijeru nastavnika na fakultetima zdravstvenih studija.

Rezultat uvođenja poslijediplomskog studija bit će postizanje akademskog stupnja koji zdravstvenim djelatnicima osigurava akademske svjedodžbe čija će vrijednost biti jednaka svjedodžbama njihovih kolega s drugih fakulteta koji završe poslijediplomske doktorske studije. I ne smijemo zaboraviti da niti jedna druga ljudska djelatnost nije toliko doprinijela tome da pojedinac živi bolje i da bude zdraviji kao što je to učinila znanost (10). Suvremena znanost izvor je svih objektivnih ljudskih dobrobiti. Zdravstvo i medicina su jako napredovali i ško-

lovanje ljudi za zdravstvene profesije traži – naprosto – više učenja, gradiva i time i trajanja izobrazbe. Ukratko, svi sudionici brige za ljudsko zdravlje dobivaju sve više tereta i posao im postaje sve složeniji; pojavljuje se nužda za timskim radom i podjelom zadataka i specijalnosti na što više ljudi. Konkretno rečeno, organizacija kliničkih pokusa usmjerava se sestrama, laboratorijska tehnologija odgovarajućim zdravstvenim profesijama, fizikalna medicina fizioterapeutima, itd., a to znači ne samo više posla, nego i – složenijeg posla (11). Naš fakultet će u 2020.g. upisati treću generaciju polaznika dokorskog studija, a već imamo nekoliko naših doktoranda koji su pred obranom svojih doktorata. Doktorski studij osim naših studenata upisuju i studenti koji su završili srodne fakultete (medicina, psihologija, socijalni rad, kineziologija...) te studenti iz Republike Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Kosova.

ZDRAVSTVENI GLASNIK

Uloga časopisa u razvoju moderne znanosti, visokoškolskih institucija i znanstvenika je nezamjenjiva (12). Zbog toga je osnovan i časopis Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru, pod nazivom Zdravstveni glasnik, a koji objavljujemo s ciljem i nadom da će urođena i prema struci okrenuta radoznalost naših studenata biti iznova potaknuta na znanstveno razmišljanje i znanstveno-istraživački rad, u području u kojem su izabrali svoj životni poziv¹. Ujedno, časopis daje prostor koji će nastavnici i suradnici koristiti za objavljivanje svojih znanstvenih i znanstveno-istraživačkih radova, istovremeno, hrabreći naše studente. Znanstveni časopis je definiran kao periodično izdanje znanstvenih publikacija čija je svrha pratiti aktualna znanstveno-istraživačka dostignuća i unaprijediti znanost. Većinom je specijaliziran za određeno područje znanosti, u našem slučaju zdravstvo i medicinu (13).

Ideja za pokretanje časopisa rodila se 2014. godine da bi nakon detaljne pripreme prvi broj izašao u svibnju 2015. godine. Časopis izlazi dva puta godišnje i u proteklih šest godina uključujući i ovaj izašlo je dvanaest brojeva Zdravstvenog glasnika. Objavili smo preko 120 radova u kojima je sudjelovalo preko 300 autora i koautora iz sedam zemalja (Bosna

i Hercegovina, Republika Hrvatska, Slovenija, Crna Gora, Kosovo, Italija i Kazahstan). Najveći broj autora i koautora je s našeg fakulteta s našeg Sveučilišta i iz naše Sveučilišne kliničke bolnice Mostar. Aktivno sudjelovanje uzeli su i autori s drugih sveučilišta u BiH (Sarajevo, Tuzla, Banja Luka...). Najveći dio objavljenih radova su izvorni znanstveni radovi, ali i pregledni, stručni, prikazi slučaja, eseji, prikazi knjiga. U urednički odbor časopisa osim uglednih profesora uključeno je i više doktoranda koji studiraju na našem fakultetu i koji su do sada već objavljivali vrlo kvalitetne radove. Naš časopis je već indeksiran u tri internetske baze podataka (Cobiss, Google Scholar i Hrčak), a naš je cilj podizati njegovu razinu na što je više moguće. I to je naš trajni cilj.

Zahvaljujući kontinuiranom trudu, znanju i iskustvu, pišući i objavljujući kvalitetne radove u Zdravstvenom glasniku naš fakultet je u dva navrata dobio čast i obvezu urediti Supplement Psychiatrie Danubine jednog od znanstveno najjačih časopisa u ovom dijelu Europe. U Suplementu od 2017. i 2020. godine naši profesori, asistenti i studenti objavili su 25 radova koji su do sada višestruko citirani. Radovi objavljeni 2017.g. su brzo uvršteni u bazu Curent Contens, a nadamo se da će tu razinu dostići i radovi u Suplementu Psychiatrie Danubine od ove godine.

ZAKLJUČAK

Fakultet zdravstvenih studija u svojim dvadeset godina postojanja zabilježio je veliki uspon i napredak. Od više škole postao je respektabilan fakultet na Sveučilištu u Mostaru, BiH i regiji. Sa sva tri ciklusa nastave (preddiplomski, diplomski i poslije diplomski -doktorski) omogućava našim studentima vrhunsko školovanje i velike mogućnosti učenja i napredovanja. Uz dobro organiziran i kvalitetan rad časopis Zdravstveni glasnik doprinosi podizanju sveučilišne razine našeg fakulteta.

Nastojat ćemo da taj uspon i dalje traje, da držimo visoku razinu kvalitete nastave, a sve u cilju mogućnosti što bolje edukacije naših studenata koji će sutra u praksi pomagati bolesnim osobama, a neki od njih će i biti nastavnici i učiti nove generacije studenata.

LITERATURA:

1. <https://www.sum.ba/sum/sveuciliste/povijest> (pristupljeno, 10.11.2020.)
2. Vasilj I, Babić D & Tomić V. The Twenty-Year Rise of the Faculty of Health Studies of University of Mostar. *Psychiatria Danubina* 2020;32(2):214-216
3. Šimić Lj. Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru (šesnaest godina postojanja). *Zdravstveni glasnik*. 2016;1:9-16.
4. Babić D. Psychiatric Saturday in Mostar: the torchbear of Mostar academic Medicine *Medicina Academica Mostariensia*, 2014;2(1-2):53-54.
5. Babić D, Vasilj I, Mimica M: The Faculty of Health Studies at the University of Mostar in the service of health *Psychiatria Danubina*, 2017;29:96-100.
6. Mimica M, Babić D & Vasilj I. Važnost i značaj znanosti na fakultetu zdravstvenih studija. *Zdravstveni glasnik*. 2015;1:9-12.
7. Šimić Lj, Šimić J. Značaj osnivanja visokoobrazovnih institucija biomedicinskih znanosti na Sveučilištu u Mostaru. *Motrišta*. 2017; 93/94: 227-235. preuzeto sa: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=514630> (18.09.2020.)
8. Sinanović O, Babić D. Potreba i obveza znanosti na Fakultetu zdravstvenih studija. *Zdravstveni glasnik*. 2016;2: 9-13.
9. Tomić Z. Odlučna znanstvena politika, primjena međunarodnih kriterija vrsnoće, izobrazba vrhunskih znanstvenika, beskompromisno poštivanje znanstvenog rada. *Zdravstveni glasnik*. 2018;2:9-14.
10. Miljko M. Ipak znanje vrijedi. *Zdravstveni glasnik*. 2018;1:9-14.
11. Marušić M. Zdravstvene profesije i znanost. *Zdravstveni glasnik*. 2015;2:9-14.
12. Šimić J, Babić D. Znanstvena komunikacija u biomedicini i zdravstvu. *Zdravstveni glasnik*. 2018;2:68-70. Pristupljeno sa: <https://fzs.sum.ba/sites/default/files/Glasnik%202-2018.pdf#page=70> (19.09.2020.)
13. Ostojić Lj. Ništa lakše! *Zdravstveni glasnik*. 2017;1:9-10.